

Nébih Iskolai Program

Maradék nélkül - az élelmiszerpazarlás ellen

Sajtótájékoztató - 2018. március 21.

Nébih Iskolai Program „Maradék nélkül” tananyag bemutatása

Előzmények

- Élelmiszerlánc-biztonsági Stratégia (2013-2022): meghatározza az élelmiszerláncban jelen lévő kockázatok csökkentéséhez szükséges főbb feladatokat. Része a szakágazat bekapcsolása a „Modern oktatás-képzés” világába, valamint az „Élénk közkapcsolatok” kialakítására való törekvés is.
- 1519/2017 (VIII. 14.) Kormányhatározat: feladatként megfogalmazza a játszva tanulás elvén nyugvó, kifejezetten gyermekeknek szóló, élelmiszerlánc-biztonsággal kapcsolatos tananyag kidolgozását és ingyenes elérését.

Miért van szükség Iskolai Programra?

Új irányok, változó szokások:

- Jelentősen megváltozott az életmódunk: félkész, konyhakész (kényelmi) termékek, házhozszállítás, házon kívüli étkezés előretörése.
- Bővül a tudásunk az élelmiszerek és az egészség kapcsolatáról, ugyanakkor sok a tévhit és ezzel nagyon sokan vissza is élnek: csodaszerek, gyógyszerként hirdetett élelmiszerek.
- Időről időre előfordulnak krízishelyzetek az élelmiszerláncban (pl. állati járványok, amelyek az emberre is áttérhetnek; fél Európát lefedő multinacionális gyárak egyetlen napi elrontott tétele több tízezer fogyasztóhoz is eljuthat; szervezett bűnöző körök igyekeznek megvetni lábukat az élelmiszerláncban).
- Óriási mennyiségű információ éri a fogyasztót nap, mint nap, ezért egyre kevesebb figyelmet tud fordítani arra, hogy utánajárjon a hiteles és megalapozott adatoknak.
- Nemzetközi statisztikák szerint az élelmiszerek reálértéke az elmúlt évszázad viszonyaihoz képest folyamatosan csökkent, amely az élelmiszerek eszmei értékének megítélését rontotta. Újra meg kell teremteni az élelmiszerek erkölcsi megbecsülését!
- Az élelmiszerekhez való viszonyulásunk megváltozását jól szemlélteti József Attila 1925-ben íródott verse:

„Mikor a villamos csilingel,
Vagy ha a kedves kenyeret szel
S elvál a kenyér a karajtól,
Az Isten megjelenik akkor.”

Következmények:

- A fogyasztók bizonytalanok, felkészültségük, tudatosságuk elmarad a kívánatos szinttől. Ennek következménye, hogy a megbetegedéssel járó események meghatározó hányada egyértelműen a hiányos ismeretekre vezethető vissza, nem pedig a boltban kapható élelmiszertermékek biztonságosságára.
- Szintén az alacsony szintű tudatosság az oka, hogy kétszer annyi élelmiszerhulladék keletkezik a háztartásokban, mint amennyi indokolt lenne.
- Az élelmiszerek eszmei értékének csökkenése a fogyasztói szokásokban (pl. bevásárlás, ételkészítés, étkezés) is olyan negatív változásokat idézett elő, amelyek a háztartások élelmiszerpazarlásának növekedéséhez járulnak hozzá.

Miért a gyerekek?

Csupán néhány a tucatnyi érv közül:

- Mert nyitottak az új ismeretekre.
- Mert a megszerzett tudás szinte észrevétlenül válik a mindennapjaik részévé, nem kell sokéves vagy épp évtizedes berögzült szokásokat maguk mögött hagyniuk, hogy valami újat, valami jót tanuljanak.
- Mert nemcsak tanulók, hanem tanárok is egyben: a hasznosnak ítélt új ismereteket hazaviszik magukkal és „számon kérik” a szülőktől, ha eltérnek az iskolában tanultaktól.

Miért a Nébih?

Az iskolák eddig is foglalkoztak az élelmiszerlánc-biztonsággal és a fenntartható élelmiszerfogyasztással kapcsolatos ismeretek átadásával, de ez több tantárgyban elszórva jelenik meg a Nemzeti alaptantervben (NAT). Bár kétségtelenül pozitívum, hogy a NAT kitér ezekre az ismeretekre, ugyanakkor szükség van egy olyan anyagra, amely e témákat együttesen, összefüggéseiben is magyarázva mutatja be a gyerekek számára, gyakorlatias példákon keresztül.

A Nébih már az elmúlt években is sok felkérést kapott az iskoláktól ismeretterjesztő előadások megtartására, ezért kézenfekvő volt, hogy ezeket az ismereteket tankönyv formájában is összefoglaljuk.

Másik jelentős érv a Nébih vezető szerepe mellett, hogy itt csapódnak le és válnak kézzelfoghatóvá azok a problémák, amelyek a fogyasztói ismeret- és tudatosságihiány eredményeképpen jelentkeznek, ezért a tünetek mellett fontos energiát fordítani arra is, hogy az okokat kezeljük.

Program szerkezete:

A Nébih 2018-ban elindított oktatási programja az óvodás korosztálytól egészen az egyetemistákig terjed.

Óvodai program

Az Óvodai Program során a Nébih „Ételt csak okosan!” csapata rövid, játékos előadásaival, foglalkozásaival hívja fel a gyermekek figyelmét az élelmiszerbiztonság, a higiénikus és célirányos élelmiszervásárlás, a helyes élelmiszertárolás, valamint az alapos kézmosás fontosságára. A Nébih munkatársai az idei évtől heti rendszerességgel látogatnak el, egyelőre budapesti óvodákba. A közeljövőben az ingyenes programhoz az ország területén működő önkormányzati, alapítványi és egyházi fenntartású óvodák is csatlakozhatnak majd. Az első félévben összesen 34 óvodához szeretnénk ellátogatni (óvodánként átlagosan 3 csoport, és összességében kb. 3500 gyerek)

Általános iskolai program

A Nébih általános iskolai programja két területet ölel fel:

1) A *Maradék nélkül* program részeként született általános iskolai ismeretterjesztő kiadvány olyan ismereteket foglal magában, amellyel fel szeretnénk hívni a gyerekek figyelmét az élelmiszer-pazarlás problémakörére. Emellett olyan praktikákat mutatunk be, amelyek elősegítik az élelmiszerpazarlás mérséklését. Ez a kiadvány elsősorban a 4-6. osztályos tanulók részére készült. A tananyagokat 320 000 példányban fogjuk eljuttatni az érintett évfolyamok részére, ugyanakkor letölthető lesz a programok hivatalos weboldaláról is.

2) Az *Ételt csak okosan!* program esetében a fő cél, hogy felhívjuk a gyerekek figyelmét az élelmiszerbiztonság, a tudatos vásárlás, a megfelelő konyhatechnológiai módszerek és a biztonságos ételkészítés alapszabályaira. A program részeként az alsó és felső tagozatos tanulók számára is készül tananyag: a kisebbeknek az ismereteket mesés köntösbe bújtatva fogjuk tálalni, míg a nagyobbak számára egy klasszikus értelemben vett tankönyv formájában, igazodva az iskolákban alkalmazott tananyagok stílusához, felépítéséhez, szóhasználatához. A két kiadvány az iskolák számára ősztől lesz elérhető.

Az említett két programelem – a tananyagok elkészítésén felül – magában foglalja majd az érdeklődő iskolák részére bemutató órák megtartását országos viszonylatban, valamint egy információs „forródrót” működtetését a gyakorló pedagógusok részére. Ezen felül a tanulók érdeklődésének fenntartása érdekében játékos vetélkedők szervezését is tervezzük értékes és a szemléletformálást elősegítő nyereményekkel (pl. tematikus nyári tábor).

Középiskolai Program

Egy nemzetközi kutatási együttműködés (H2020 – SafeConsumE) részeként a Nébih 12 ország részvételével fejleszti ki a középiskolásoknak szóló élelmiszerlánc-biztonsági oktatási programját, amelyben természetesen figyelmet fordítunk majd a hazai sajátosságokra is. Ezek közé tartozik például, hogy hova fordulhat a vásárló a panaszával; honnan tud hitelesen tájékozódni; melyek a magyar élelmiszerek jellemzői, de a hungarikumok sajátosságaira is kitér majd. A kifejezetten középiskolásoknak szóló anyag várható befejezése 2018 ősze.

Pedagógus továbbképzés

Gyakorló pedagógusoknak, óvó- és tanítóképző, valamint tanárképző szakos egyetemi hallgatóknak ingyenes továbbképzési programot szervezünk.

A képzés akkreditációs eljárásának befejezése várhatóan 2019 tavaszáig teljesül.

Egyetemi oktatás

A Nébih számos egyetemen tart órákat, a kollégák közül vannak tantárgyfelelősök is (pl. ÁTE, SZIE, SE (volt SOTE), ELTE, DE). Ezek a tárgyak az élelmiszerlánc-biztonság alapjaival, feladataival, valamint jogi és szervezeti háttérével kapcsolatos ismereteket közvetítik az egyetemisták felé. Ezáltal a jövő szakemberei már egységesebb szemlélettel működhetnek együtt a vásárlók egészségének védelme érdekében.

Iskolai programok menetrendje:

- A Nébih jogelődjeinek képviselői 2010-től kezdve részt vesznek a Nemzeti alaptanterv felülvizsgálatára és módosítására vonatkozó szakértői egyeztetéseken.
- 2012. március 15. – Nébih alapítása
- 2012 nyara – Az ételbiztonsághoz vezető út kulcsfogalmai bekerülnek a Nemzeti alaptantervbe.
- 2013 – Az általános iskolai ételismeret-oktatással kapcsolatos korábbi kezdeményezések összefoglalása és stratégia kidolgozása.
- 2016 nyara – Elindul a Nébih háztartások ételbiztonságtudatosítására irányuló, *Maradék nélkül* elnevezésű programja, amelynek célkitűzései között szerepel a felnőtt lakosság szemléletformálása mellett a gyerekek ételbiztonságtudatosításával kapcsolatos ismeretanyagának bővítése is.
- 2017 nyara – A *Maradék nélkül* Iskolai Programjának részeként a gyerekek szemléletformálását elősegítő oktatási csomag első verziójának elkészítése.
- 2017 ősze – Az *Ételt csak okosan!* Iskolai Programjának részeként a gyerekek ételbiztonsági ismereteinek bővítését célzó tananyag első változatának elkészítése.
- 2017 szeptember-november – A *Maradék nélkül* és *Ételt csak okosan!* programhoz kapcsolódó tananyagok szakmai lektorálása a Nemzeti Pedagógus Kar képviselője által.
- 2018. január – Az Óvodai Programhoz kapcsolódóan tematikus foglalkozások szervezése
- 2018. január – Szakértői egyeztetés a Nemzeti Pedagógus Karral a Nemzeti alaptanterv módosítását célzó ülés keretében.
- 2018. január – Középiskolai Program kidolgozásának elkezdése.
- 2018. március – *Maradék nélkül* programhoz kapcsolódó tananyag nyomtatása 320 000 példányban.
- 2018. március 26. – A *Maradék nélkül* program részeként indított 4 fordulós, online vetélkedő kezdete.
- 2018 április-május – A *Maradék nélkül* programhoz kapcsolódó ismeretterjesztő kiadvány eljuttatása 4., 5. és 6. osztályos tanulók részére országszerte.
- 2018. június – A *Maradék nélkül* program indított online vetélkedő győztesei részére rendezésre kerül a tematikus nyári tábor.
- 2018 nyara – Az *Ételt csak okosan!* programhoz kapcsolódó tananyagok nyomtatása
- 2018 ősze – Az *Ételt csak okosan!* programhoz kapcsolódó tananyagok eljuttatása az alsó és felső tagozatos tanulók részére
- 2018 ősze – Középiskolai Program elkészítése.
- 2018 október/november – Általános iskolásoknak szóló vetélkedő szervezése az *Ételt csak okosan!* programhoz kapcsolódó tananyagok tartalmi elemeire alapozva
- 2018 októbertől – *Ételt csak okosan!* program aktívan képviselteti magát szemléletformáló iskolai rendezvényeken
- 2019-től folyamatos tevékenység:
 - az elkészült anyagok folyamatos frissítése;
 - vetélkedők szervezése a diákok figyelmének fenntartása érdekében;
 - pedagógus továbbképzés elindítása;
 - információs „forródrót” működtetése a gyakorló pedagógusok részére;
 - bemutató órák tartása általános és középiskolákban igény szerint.

nébih

Maradék nélkül
maradeknelkul.hu

